

Bc. Veronika Hronková

Jazyk a jazykové právo v ústavách vybraných španělsky mluvících zemí

(posudek vedoucího diplomové práce)

Bc. Veronika Hronková si pro svou práci vybrala neobvyklé téma, a ne zcela běžný byl i způsob, jakým ke své volbě dospěla: už na první konzultaci přišla s tématem jazykového práva ve španělsky mluvících zemích a z jejího návrhu vyplývalo, že tuto problematiku sleduje už delší dobu, zejména se zajímala o situaci v Chile. Takovýto přístup studentů k výběru tématu považuji za ideální – a zdá se mi, že autorčin osobní zájem o problematiku vysvítá z celého textu práce, že zkrátka nejde o cvičení na zvnějšku zadané téma. Autorčina volba měla ale i svá zřejmá rizika: zvolené téma je velmi neobvyklé a v této konkrétní podobě nepříliš traktované, proto se Veronika Hronková nemohla opírat o zdroje monograficky věnované stejnému tématu, jak tomu často u závěrečných prací bývá. Dalším rizikem byla jeho mezioborovost: třebaže svou povahou jde o práci sociolingvistickou, nesmírně podstatná je též oblast práva, konkrétně jazykového práva, které pochopitelně není součástí navazujícího magisterského studia hispanistiky a představuje tak pro autorku zcela novou oblast, navíc oblast nesmírně složitou a terminologicky náročnou. V úhrnu jde zkrátka o obtížné téma s neustálenou metodologií, tedy o úkol, který je pro studenta navazujícího magisterského studia velmi náročný. Soudím, že se s ním Veronika Hronková vyrovnala se ctí.

Oborovou rozkročenost tématu odráží už struktura práce. Má-li být výklad o aktuálním stavu právní úpravy jazykových otázek v ústavách vybraných španělsky mluvících zemí smysluplný, musí vycházet ze širokého rámce, který popíše právní, jazykové, kulturní, historické a další souvislosti. Úvodní kapitola proto stručně definuje základní sociolingvistické (bilingvismus, diglosie atd.) a jazykověprávní (jazyková politika, jazykové právo atd.) termíny. Druhá kapitola se zabývá nástroji, které mají státy k úpravě jazykových práv k dispozici, tj. ústavou apod., a souvisejícími pojmy (státní jazyk, ochrana jazykových práv atd.). Všechny tyto koncepty jsou velmi abstraktní, proto považuji za šťastný autorčin nápad ilustrovat právní úpravu těchto otázek na konkrétních, čtenáři pravděpodobně známých příkladech, totiž České republice a také Španělsku, které lze považovat za velmi vhodný příklad mnohojazyčného státu. Ve svých výkladech Veronika Hronková velmi logicky věnuje pozornost též nadnárodním souvislostem, konkrétně přístupu Evropské unie a Organizace spojených národů k jazykovým otázkám, protože postoj těchto organizací vytváří rámec, ve kterém se jednotlivé státy pohybují. Po krátkém úvodu k situaci ve španělsky mluvícím světě (kapitola třetí) pak následuje hlavní předmět autorčina zájmu, totiž případové studie, které popisují aktuální úpravu jazykových práv v Chile, Peru, Paraguayi a Bolívii (kapitola čtvrtá). Závěrečná kapitola stručně shrnuje výsledky práce.

Při hodnocení práce je třeba se vyrovnat s její netypičností. Jak už jsem naznačil výše, z hlavního cíle práce – základní analýzy úprav jazykových práv ve vybraných zemích –

vyplývá hned několik odlišností textu od obvyklých diplomových prací na oboru hispanistika:

- 1) práce osciluje mezi sociolingvistikou a právem;
- 2) z povahy tématu vyplývá nutnost vytvořit si svébytný postup a metodologii, na rozdíl od jiných prací (např. založených na práci s korpusem) nelze jen použít již osvědčenou metodu;
- 3) na rozdíl od většiny lingvistických prací nespočívá praktická část textu v lingvistické analýze získaných dat, tj. jedinečných, autorem získaných dat, jež sama o sobě představují osobní přínos autora; osobní přínos Veroniky Hronkové spočívá ve shromáždění a utřídění velkého množství faktických poznatků z různých zdrojů a jejich uspořádání do uceleného výkladu.

Z těchto zvláštností vyplývá, že Veronika Hronková i v praktické části neustále pracuje se zdroji, vyhledává je, komentuje a navzájem usouvztažňuje – a jelikož jde o data nová a velmi aktuální, právě toto představuje velmi cenný přínos práce (byť, jako tomu u úvodu do tématu bývá, jde o základní informace, jež se v pozdějším výzkumu budou dále doplňovat a upřesňovat). S tím souvisí i další rys textu, totiž neobvykle velké množství citovaných zdrojů – jak jsem mohl pozorovat jako školitel při vzniku práce, získávání některých z nich nebylo vůbec snadné.

Konstatuji tedy, že přestože v práci nenajdeme „osobní autorský přínos“ v podobě, která je u lingvistických diplomových prací obvyklá, a přestože se může zdát, že jde „jen“ o shromáždění velkého množství informací z velmi různorodých zdrojů, považuji práci za originální, cennou a přínosnou.

V práci nenacházím závažnější metodologické či obsahové nedostatky. Důsledkem obsahové rozkročenosti, který snad lze považovat za nepříliš pozitivní, je skutečnost, že jelikož autorka musí zmínit opravdu velké množství pojmů a termínů, činí tak většinou velmi stručnou formou – u každého tématu (zmiňme např. téma základních sociolingvistických pojmů) by bylo možné jít více do hloubky, představit např. terminologické diskuse, které se v dnešní sociolingvistice vedou, ale – opakuji – to by ještě zvýraznilo již tak velmi teoretický a od zdrojů odvozený ráz práce.

Jazykově je práce připravena velmi dobře. Autorčin styl vyjadřování je střídavý, místy až takřka strohý, míří k podstatě věci bez rozšiřujících komentářů, to ale nepovažuji za vadu.

Náměty k diskusi u obhajoby:

- Velmi důležitým pojmem v oblasti práva je vymahatelnost práva. Jak je tomu dle autorky s vymahatelností jazykových práv/jazykového práva?
- K vývoji v oblasti jazykových práv např. v Chile (ale podobný vývoj je pozorovatelný i jinde ve světě), spočívající ve stoupající ochraně práv mluvčích malých jazyků, dochází paradoxně v době, kdy mnohé výzkumy konstatují zrychlení procesu úbytku/zániku malých jazyků ve světě. Může dle autorky změna úpravy těchto práv tento úbytek zpomalit?

Text je připraven velmi pečlivě, nacházím jen zanedbatelné množství překlepů.

Celkově při svém hodnocení беру v úvahu specifčnost tématu, jež mění povahu toho, co je považováno za osobní autorský přínos. Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou *výborně*.

V Praze dne 17. 8. 2022

prof. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.